

Betyg och studieresultat i gymnasieskolan år 2017

Innehåll

Sammanfattning	3
Betyg och studieresultat 2017: Inledning	5
Andel elever som slutför gymnasieskolan: en jämförelse över tid	6
Examen på 3 år – andelen elever redovisade per program.....	8
Analys av varför andelen med examen ökar	11
Examen på 3, 4 och 5 år – elever med startår 2012	14
Grundläggande behörighet till universitet- och högskolestudier	15
Genomsnittlig betygspoäng	17
Omfattning på studierna: utökat och reducerat program	21
Tabeller på Skolverkets webbplats	22

Sammanfattning

För den som inte har tid att läsa hela denna PM följer här en kort sammanfattning av resultaten.

Omkring 3 000 fler elever tar examen år 2017 jämfört med år 2014.

Våren 2017 var det 75,2 procent av eleverna som började gymnasieskolan på ett nationellt program som tagit examen inom tre år. Det är en ökning jämfört med år 2016, då 74,2 procent tog examen inom tre år. Jämför man de fyra första årskullarna som slutfört Gy 2011 så har andelen elever som tar examen inom tre år ökat kraftigt på nationella program, från 71,4 procent år 2014 till 75,2 procent år 2017, vilket är en ökning med 3,8 procentenheter. I antal innebär det att omkring 3 000 fler elever tar examen 2017 jämfört med 2014.

Ökningen av andelen elever som tar examen inom tre år är tydlig på både högskoleförberedande program och yrkesprogram. På högskoleförberedande program tog 76,8 procent av eleverna examen inom tre år 2017 jämfört med 73,8 procent år 2014. På yrkesprogram tog 66,6 procent av eleverna år 2014 jämfört med 71,8 procent år 2017.

Fler kvinnor än män tar examen. På de högskoleförberedande programmen är skillnaderna störst där 79,5 procent av kvinnorna och 73,8 procent av männen tagit examen inom tre år, år 2017.

En analys visar på att det kan finnas flera förklaringar till att andelen elever med gymnasieexamen ökat över tid.

- Det genomsnittliga meritvärdet från grundskolan har succesivt ökat för varje elevkull som har börjat ett nationellt program på gymnasieskolan sedan 2011. Det indikerar att eleverna i genomsnitt är lite bättre förberedda för sina gymnasiestudier.
- En större andel elever klarar kurserna som måste vara godkända för att få examen¹ 2017 jämfört med 2014. På de högskoleförberedande programmen är det främst kursen svenska 3 som läses i läsår 3 som en större andel elever fått godkänt i över tid som förklarar varför fler elever fått examen. På yrkesprogrammen är det främst kursen matematik 1 som läses i läsår 1 som en större andel elever fått godkänt i över tid som förklarar varför fler elever fått examen.

¹ På högskoleförberedande program är dessa kurser: svenska eller svenska som andraspråk 1, 2 och 3; engelska 5 och 6 samt matematik 1b eller c. Utöver dessa kurser ska även gymnasiearbetet vara godkänt. På yrkesprogram är dessa kurser: svenska 1 eller svenska som andraspråk 1, engelska 5, matematik 1a samt kurser om 400 poäng i programgemensamma ämnen. Utöver dessa kurser ska även gymnasiearbetet vara godkänt.

- Andelen elever som byter från ett nationellt program till ett annat har också minskat över tid. Programbyten innebär ofta att en elev behöver mer än tre år på sig för att slutföra gymnasiestudierna.

Andelen elever med grundläggande behörighet till universitet- och högskolestudier ökar något, men har förändrats i mycket liten utsträckning på yrkesprogrammen

År 2017 var det 72,6 procent av eleverna som slutförde studierna med grundläggande behörighet till universitet- och högskolestudier. Det är en liten ökning jämfört med år 2016 då 72 procent av eleverna fick grundläggande behörighet. Andelen elever som slutfört gymnasieskolan med grundläggande behörighet har ökat mellan år 2014 och 2017, från 70,3 procent till 72,6 procent.

På yrkesprogrammen var det 40 procent av eleverna med examen som läst in grundläggande behörighet år 2017. Andelen elever som slutfört gymnasieskolan med yrkesexamen och grundläggande behörighet har varierat mycket lite åren 2014–2017, mellan 40 och 41 procent. Det finns dock en stor variation mellan de olika yrkesprogrammen i hur många som läst in en grundläggande behörighet. På vård- och omsorgsprogrammet var det 70 procent av eleverna som år 2017 slutfört gymnasieskolan med yrkesexamen och grundläggande behörighet. På fordons- och transportprogrammet var det 11 procent som slutfört med yrkesexamen och grundläggande behörighet.

Liten ökning av genomsnittlig betygspoäng

Den genomsnittliga betygspoängen har ökat. Våren 2017 var den genomsnittliga betygspoängen 14,2 poäng för elever som tog examen eller fick studiebevis (om minst 2 500 poäng). Året före, våren 2016, var den genomsnittliga betygspoängen 14,1. För de fyra första årskullarna som slutfört den reformerade gymnasieskolan har den genomsnittliga betygspoängen ökat med 0,2 poäng åren 2014–2017. Det innebär att eleverna som slutfört gymnasieskolan år 2017 i genomsnitt fått godkänt i något fler kurser jämfört med eleverna som slutförde gymnasieskolan 2014.

Betyg och studieresultat 2017: Inledning

Våren 2017 slutförde 80 690² elever gymnasieskolan. Det är fjärde kullen elever som går ut den reformerade gymnasieskolan, Gy 2011. Eftersom det tar minst tre år att slutföra en utbildning på ett nationellt program påverkas resultaten i denna statistikredovisning i mycket liten utsträckning av de många personer som invandrade till Sverige under år 2015.

Elever som går ett högskoleförberedande program eller ett yrkesprogram och uppfyller kraven får en gymnasieexamen. Det finns två typer av examen, yrkesexamen och högskoleförberedande examen (mer information om examen finns i faktarutan nedan). De elever som får en examen från ett högskoleförberedande program har i och med denna också uppnått grundläggande högskolebehörighet. Det gäller inte för elever som får yrkesexamen, men möjligheten finns även för yrkeselever att läsa in en grundläggande behörighet inom de 2 500 poängen eller som utökat program.

Faktaruta: Gy 2011: Program samt krav för examen

Yrkesprogram Barn- och fritid programmet Bygg- och anläggningsprogrammet El- och energiprogrammet Fordons- och transportprogrammet Handels- och administrationsprogrammet Hantverksprogrammet Hotell- och turismprogrammet Industritekniska programmet Naturbruksprogrammet Restaurang- och livsmedelsprogrammet VVS- och fastighetsprogrammet Vård- och omsorgsprogrammet Riksrekryterande utbildningar med egna examensmål. ³	Högskoleförberedande program Ekonomiprogrammet Estetiska programmet Humanistiska programmet Naturvetenskapsprogrammet Samhällsvetenskapsprogrammet Teknikprogrammet
Krav för yrkesexamen: Eleven ska ha betyg på en utbildning som omfattar 2500 poäng, varav godkända betyg i 2250 poäng. I de godkända betygen ska följande kurser ingå: Svenska eller svenska som andraspråk 1. Engelska 5 Matematik 1(a) Godkänt gymnasiearbete Programgemensamma kurser om 400 poäng	Krav för högskoleförberedande examen: Eleven ska ha betyg på en utbildning som omfattar 2500 poäng, varav godkända betyg i 2250 poäng. I de godkända betygen ska följande kurser ingå: Svenska eller svenska som andraspråk 1, 2 och 3 Engelska 5 och 6 Matematik 1 (b eller c) Godkänt gymnasiearbete

² I Skolverkets statistik anses elever ha slutfört gymnasieskolan om de läst ett fullständigt nationellt program om 2 500 poäng och därefter fått examen eller studiebevis med minst 2 500 betygsatta kurspoäng. Av de 80 690 eleverna har 72 770 fått en examen, 7 920 ett studiebevis med minst 2 500 betygsatta poäng. Utöver dessa 80 690 elever har 905 elever fått diplom från Internationell Baccalaureate (IB). IB:s examensmål går inte att likställa med dem på nationella program.

³ Här ingår utbildningar inom flygteknik, marinteknik, samiska näringar, sjöfart, tågteknik och yrkesdans.

Andel elever som slutför gymnasieskolan: en jämförelse över tid

Genomströmningen av elever avser andelen elever som har slutfört gymnasieskolan inom en viss tid från att de påbörjade sina gymnasiestudier. I normalfallet behöver en elev som börjar på ett nationellt program tre år för att slutföra sina gymnasiestudier. Elever som byter utbildning, gör studieuppehåll eller börjar på ett introduktionsprogram kan behöva ett fjärde eller femte studieår för att slutföra ett nationellt program i gymnasieskolan. Därutöver finns det elever som behöver längre tid på sig att slutföra gymnasieutbildningen av andra orsaker samt elever som avbryter sina studier. I Skolverkets genomströmningsstatistik följer man en elevkull 3, 4 och 5 år efter att eleverna började gymnasieskolan.

Tabell 1. Andelen elever som slutfört gymnasieskolan inom 3, 4 och 5 år, startår 2004 – 2014 (inkl. introduktionsprogram)

Gy 2011	Startår	Andel som slutfört nationella program inom 3 år (%)		Andel som slutfört nationella program inom 4 år (%)		Andel som slutfört nationella program inom 5 år (%)	
		med examen eller studiebevis 2500 p (%)	med examen (%)	med examen eller studiebevis 2500 p (%)	med examen (%)	med examen eller studiebevis 2500 p (%)	med examen (%)
	2014	72	66				
	2013	71	65	78	71	.	.
	2012	72	65	79	71	80	72
	2011	71	63	78	69	79	70
Lpf 94	Startår	Andel med slutbetyg inom 3 år (%)		Andel med slutbetyg inom 4 år (%)		Andel med slutbetyg inom 5 år (%)	
	2010	71		76		77	
	2009	69		77		78	
	2008	69		77		78	
	2007	68		76		78	
	2006	68		76		77	
	2005	69		76		77	
	2004	68		76		77	

Tabellförklaring: Till elever som slutfört gymnasiet i Gy 2011 räknas elever med gymnasieexamen samt studiebevis med betygssatta kurser om 2500 poäng eller fler. Till elever som slutfört Lpf 94 räknades elever med slutbetyg från nationella program, Waldorf samt International Baccalaureate. Siffrorna i tabellen är avrundade till närmaste heltal.

Tabell 1 visar genomströmningen för samtliga ungdomar som ett givet år börjat gymnasieskolan. Denna siffra inkluderar utöver den stora grupp elever som börjar på nationella program också gruppen elever som börjar på introduktionsprogram. Hösten 2014 började 99 979 ungdomar gymnasieskolan i årskurs 1, varav 13 501 på

ett introduktionsprogram. Våren 2017 – tre år senare – slutförde⁴ 72 procent av dessa elever gymnasieskolan med gymnasieexamen (66 procent) eller ett studiebevis om 2 500 poäng (6 procent). Genomströmningen för de fyra första årskullarna med ungdomar i Gy 2011 som slutfört gymnasieskolan inom loppet av tre år har varierat mellan 71–72 procent, och är något högre jämfört med eleverna som slutförde gamla gymnasieskolan. Noterbart är dock att andelen elever som tagit examen inom tre år ökat från 63 procent till 66 procent. Följer man en elevkull över tid och tittar på hur många som tagit examen efter fem år är det drygt 70 procent, sju av tio elever, som slutfört gymnasieskolan med examen.

Om man väljer att jämföra andelen elever med *examen* inom loppet av tre år i Gy 2011, 66 procent, med eleverna som fick *slutbetyg* i gamla systemet, är genomströmningen 2–5 procentenheter lägre beroende på vilket år man väljer att jämföra med. Det var alltså en större andel elever som fick slutbetyg i gamla systemet i förhållande till andelen som fått examen i den reformerade gymnasieskolan. Det visar en skillnad mellan de båda systemen. Kraven för att få en examen i Gy 2011 är annorlunda jämfört med kraven för att få ett slutbetyg⁵ i den gamla gymnasieskolan. Då krävdes att eleven blivit betygssatt i samtliga programmets kurser, men inte att 2 250 poäng skulle vara godkända, såsom examenskraven nu anger.⁶ Dagens gymnasieexamen kräver alltså mer av eleverna än vad som krävdes av tidigare kullar för att få ett slutbetyg.

⁴ I statistikredovisningen avser begreppet ”slutfört” samtliga elever som läst ett fullständigt nationellt program, är betygssatta i kurser om 2500 poäng och sedan fått en examen eller ett studiebevis. Gränsen 2500 poäng, d.v.s. ett fullständigt nationellt program, innebär att samtliga elever med examen och studiebevis om 2500 betygssatta poäng innefattas i begreppet ”slutfört” och redovisas. Elever som får studiebevis från reducerade program eller är betygssatta i färre än 2 500 poäng ingår inte i redovisningen av begreppet ”slutfört”. Betygsatt är den elev som fått betyget A-F. Streck räknas inte som betyg.

⁵ Likheten gällande genomströmning mellan en elev som fått examen eller studiebevis (Gy 2011) och en elev med slutbetyg (Lpf 94) ligger i de 2 500 poängen. 2 500 poäng markerar i båda systemen att eleven blivit betygssatt i kurser som motsvarar en fullständig gymnasieutbildning. I Lpf 94 kallas motsvarigheten till examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng för slutbetyg. Slutbetyg inkluderade elever som har läst 2 500 poäng, dvs. en fullständig gymnasieutbildning. Eleverna skulle också vara betygssatta i samtliga kurser. Elever som läst reducerat program ingick i beräkningen.

⁶ Se faktarutan i inledningen för en beskrivning av examenskraven.

Examen på 3 år – andelen elever redovisade per program

Hur stor andel av eleverna som börjar på nationella program och tar examen inom tre år är ett viktigt mått eftersom tre år är den ”förväntade” studietiden en elev behöver på sig för att slutföra gymnasieskolan. År 2017 var det 75,2 procent av eleverna som började på ett nationellt program hösten 2014 som tagit examen inom tre år. Det är en ökning jämfört med år 2016 då 74,2 procent tog examen. Jämför man de fyra första årskullarna som slutfört Gy 2011 så har andelen elever som tar examen inom tre år ökat kraftigt på nationella program, från 71,4 procent år 2014 till 75,2 procent år 2017, vilket är en ökning med 3,8 procentenheter. I antal innebär det att omkring 3 000 fler elever tar examen 2017 jämfört med 2014.⁷ Den största ökningen skedde mellan 2014 och 2015 då andelen elever med examen ökade med 2,3 procentenheter. Denna ökning var påtaglig både på yrkesprogram och högskoleförberedande program.⁸

Tabell 2. Andelen elever med examen inom tre år: 2014–2017 redovisade på startprogram

	Andel elever med examen			
	Startår 2011/ examen 2014	Startår 2012/ examen 2015	Startår 2013/ examen 2016	Startår 2014/ examen 2017
Gymnasieskolan Totalt ¹	63,4	65,2	65,2	66,0
Nationella program	71,4	73,7	74,2	75,2
Yrkesprogram	66,6	69,9	70,8	71,8
Barn och fritid	63,9	65,8	66,6	70,7
Bygg och anläggning	72,3	74,9	73,3	74,1
El och energi	68,2	71,6	74,5	74,5
Fordon och transport	61,3	65,6	65,2	68,9
Handel och administration	63,6	69,0	67,2	69,8
Hantverk	65,7	68,0	70,9	68,3
Hotell och turism	68,1	72,2	71,9	69,1
Industritekniska	69,6	72,3	78,7	77,7
Naturbruk	65,6	71,0	72,4	71,4
Restaurang och livsmedel	62,9	66,2	68,7	71,2
VVS och fastighet	71,6	69,0	73,7	73,4
Vård och omsorg	66,0	68,6	68,1	69,9
Riksrekryterande utbildningar	61,8	74,4	71,3	77,1
Högskoleförberedande program	73,8	75,5	75,8	76,8
Ekonomi	76,8	78,9	78,0	79,5
Estetiska	68,6	71,9	72,0	72,1
Humanistiska	73,9	71,8	74,2	73,5
Naturvetenskap	78,6	79,5	78,9	80,2
Samhällsvetenskap	74,0	74,9	75,4	75,8
Teknik	70,1	72,3	74,5	75,6
International Baccalaureate	52,3	56,5	59,8	62,1
Introduktionsprogram	5,2	6,7	5,6	6,9
Individuellt alternativ	0,7	1,1	1,0	0,9
Preparandutbildning	5,7	6,3	6,0	8,8
Programinriktat individuellt val	23,0	28,6	26,8	29,7
Språkintröduktion	0,4	0,3	0,2	0,4
Yrkesintroduktion	2,7	4,4	5,2	6,6

⁷ För mer analys se nästa avsnitt i detta PM, ”Analys av varför andelen med examen ökat”.

⁸ Den kraftiga ökningen av andelen med examen kan förklaras av att andelen underkända i för examen avgörande kurser minskat mellan år 2014 och år 2015, främst kurser i matematik. Källa: Skolverket: Betyg och studieresultat i gymnasieskolan 2014/2015, PM, 2015-12-17.

Examen inom tre år: yrkesprogram

Av de 26 644 elever som påbörjade ett yrkesprogram hösten 2014 var det 71,8 procent som genomfört gymnasieskolan på 3 år och tagit yrkesexamen våren 2017. Andelen med yrkesexamen inom tre år har ökat med drygt fem procentenheter de fyra senaste åren, från 66,6 procent år 2014 till 71,8 procent år 2017. På princip samtliga yrkesprogram är det en större andel elever som tar examen inom tre år 2017 jämfört med 2014.

Industritekniska programmet är fortsatt det yrkesprogram där störst andel elever, 77,7 procent, tagit examen inom tre år 2017⁹. Även el- och energiprogrammet (74,5 procent), bygg- och anläggningsprogrammet (74,1 procent) samt VVS- och fastighetprogrammet (73,4 procent) har förhållandevis hög andel med examen inom tre år. De yrkesprogram som har förhållandevis låga andelar elever med examen inom tre år är hantverksprogrammet, där 68,3 procent av eleverna tog examen samt fordons- och transportprogrammet, där 68,9 procent eleverna tog examen.

Examen inom tre år: högskoleförberedande program

Av de 59 834 elever som började ett högskoleförberedande program i gymnasieskolan 2014 var det 76,8 procent som genomfört utbildningen på 3 år och fått examen 2017. Andelen med högskoleförberedande examen inom tre år har ökat med tre procentenheter de fyra senaste åren, från 73,8 procent år 2014 till 76,8 procent år 2017.

Naturvetenskapsprogrammet är det program där störst andel elever, 80,2 procent, fått en examen inom tre år. Även ekonomiprogrammet har en hög andel elever som tagit examen inom tre år, 79,5 procent. De högskoleförberedande program där minst andel elever fått en examen inom tre år är estetiska programmet, där 72,1 procent tog examen. Av de elever som började International Baccalaureate (IB) är det endast 62,1 procent av eleverna som klarat utbildningen¹⁰ inom loppet av tre år.

Examen inom tre år: introduktionsprogram

Det är inte förvånande att andelen elever med examen inom tre år på introduktionsprogrammen är väsentligt lägre för elever som påbörjat sina gymnasiestudier på introduktionsprogram jämfört med elever som påbörjat gymnasiestudierna på de

⁹ Även år 2016 var det en stor andel elever, 78,7 procent, på industritekniska programmet som tog examen inom 3 år.

¹⁰ International Baccalaureate har egen läroplan och kriterier för att slutföra utbildningen. Dessa kriterier kan inte likställas med dem på nationella program. Därav den låga andelen elever som slutför hela utbildningen jämfört med många nationella program.

nationella programmen. Elever som börjat på ett introduktionsprogram och övergår till ett nationellt program behöver ofta mer än tre år på sig för att slutföra gymnasieskolan. Introduktionsprogrammen har också olika syften och ska leda till etablering på arbetsmarknaden eller så god grund till fortsatt utbildning som möjligt.

Sammantaget gör det att genomströmningen på tre år med examen inte är ett lika relevant mått för alla introduktionsprogrammen som för de nationella programmen som är avsedda att genomföras på tre år. Noterbart är dock att 29,7 procent av eleverna som började på programinriktat individuellt val år 2014 tre år senare lämnat gymnasieskolan med examen från ett nationellt program våren 2017.

Examen inom tre år: kvinnor och män

Kvinnor uppnår i högre utsträckning examen inom tre år jämfört med män¹¹. På de högskoleförberedande programmen är skillnaden störst där nästan 79,5 procent av kvinnorna fått examen inom tre år jämfört med 73,8 procent av männen. Det finns inget enskilt högskoleförberedande program där inte kvinnor i högre utsträckning än män klarat examen inom tre år.

Störst skillnad är det på humanistiska programmet där 76,2 procent av kvinnorna tagit examen inom tre år jämfört med 60 procent av männen.¹² Stor skillnad är det också på samhällsvetenskapsprogrammet där 79 procent av kvinnorna tagit examen jämfört med 70 procent av männen.

På yrkesprogrammen är skillnaderna mellan andelen kvinnor och män som klarat examen förhållandevis liten jämfört med de högskoleförberedande programmen. Även om 72,1 procent av kvinnorna på yrkesprogram fick examen inom tre år jämfört med 71,5 procent av männen finns flera program där en större andel män tar examen. På de fyra yrkesprogrammen bygg- och anläggningsprogrammet, el- och energiprogrammet, fordons- och transportprogrammet samt vvs- och fastighetsprogrammet är det män som i högre utsträckning än kvinnor tagit examen inom loppet av tre år. Störst skillnad mellan könen på yrkesprogrammen återfinns på handels- och administrationsprogrammet där 75 procent av kvinnorna tog examen inom tre år jämfört med 62,2 procent bland männen.

Noterbart är att det är förhållandevis liten skillnad mellan andelen män som tar examen på högskoleförberedande program (73,8 procent) jämfört med andelen kvinnor (72,1 procent) och män (71,5 procent) på yrkesprogrammen som tar examen.

¹¹ Siffrorna för kvinnor och män gäller för elever som var nybörjare i gymnasieskolan 2014 och tog examen tre år senare, våren 2017.

¹² Humanistiska programmet har ett litet elevantal, där totalt 741 elever började år 2014, varav 621 elever var kvinnor och 120 var män. Siffrorna bör därför tolkas med viss försiktighet.

Att de högskoleförberedande programmen totalt har en högre andel med examen på tre år, 76,8 procent, jämfört med 71,8 procent på yrkesprogrammen verkar till en del förklaras av att kvinnor i mycket högre utsträckning än män tar examen på de högskoleförberedande programmen. Exempelvis är det en större andel män som tar examen inom tre år på de två största yrkesprogrammen bygg- och anläggningsprogrammet (74,4 procent) och el- och energiprogrammet examen, (74,7 procent) jämfört med det största högskoleförberedande programmet samhällsvetenskapliga programmet, där 70 procent av männen tog examen.

Examen inom tre år: föräldrars högsta utbildningsnivå

Det finns ett samband mellan en elevs studieresultat och föräldrarnas högsta utbildningsnivå. Elever som har föräldrar med eftergymnasial utbildning uppnår i högre grad gymnasieexamen jämfört med andra elever. Bland de elever som började gymnasieskolan hösten 2014 fick 76,3 procent av dem vars föräldrar hade eftergymnasial utbildning examen 2017. Motsvarande siffra för elever med föräldrar med gymnasial utbildning är 63 procent och för elever med föräldrar med eftergymnasial utbildning 33,2 procent. Dessa skillnader har varit förhållandevis oförändrade även för samtliga fyra elevkullarna som slutfört gymnasieskolan 2014–2017.

Analys av varför andelen med examen ökar

Andelen elever som börjat på nationella program och tagit examen inom tre år har ökat från 71,4 procent år 2014 till 75,2 procent år 2017 – en ökning med nästan 4 procentenheter. Sett över tid är det alltså en betydligt större andel elever som tar examen år 2017 jämfört med år 2014. I antal innebär det att omkring 3 000 fler elever tar examen 2017 jämfört med andelen elever som tog examen 2014.¹³ Det kan vara svårt att peka ut en enskild orsak varför fler elever tar examen över tid. I tabell 3 redovisas ett antal statistiska mått som samtliga samvarierar över tid med ökningen av andelen elever som tar examen på tre år.

¹³ Hösten 2014 började 86 478 elever på nationella program. 3,8 procent av dem som började på nationella program motsvarar 3 286 elever.

Tabell 3. Andel av nybörjarkull på nationella program som tagit examen samt studiebevis om 2 500 poäng inom tre år. Jämförelse med andra statistiska mått över tid.

	Startår 2011 Examen 2014	Startår 2012 Examen 2015	Startår 2013 Examen 2016	Startår 2014 Examen 2017
Andel med examen efter 3 år	71,4	73,7	74,2	75,2
Andel med studiebevis (2500 poäng)	7,9	7,0	6,8	6,4
Statistiska mått som samvarierar med ökningen av examen				
Genomsnittligt meritvärde från grundskolan	221	223	226	228
Andel som klarat samtliga kurser med godkäntkrav	92,1	93,4	93,6	94,1
Andel som bytt program mellan år 1 och år 3	10,0	9,2	8,2	8,2

I tabell 3 framgår att samtidigt som andelen elever med examen ökat över tid har det skett en minskning av andelen elever som fått studiebevis om 2 500 poäng, från 7,9 procent till 6,4 procent. Det kan förstås som att elevkullen som slutförde gymnasieskolan 2017 generellt har nått längre i sina studier jämfört med tidigare kullar.

Meritvärdet från grundskolan ökar

I tabell 3 framgår att det genomsnittliga meritvärdet från grundskolan ökat för varje elevkull som börjat gymnasieskolan på nationella program. Det genomsnittliga meritvärdet har ökat från 221 för kullen som började på ett nationellt program 2011 till 228 för kullen som började 2014. Det ökade meritvärdet innebär att eleverna som tog examen år 2017 generellt hade lite bättre förkunskaper från grundskolan jämfört med tidigare elevkullar som tog examen, vilket kan vara en förklaring till att det skett en ökning av andelen elever med examen.

Andelen elever som klarat kurser med godkäntkrav har ökat

Andelen elever som klarat samtliga kurser med godkäntkrav¹⁴ som krävs för examen har ökat mellan 2014–2017, från 92,1 procent till 94,1 procent. Det är en ökning med 2 procentenheter, vilket innebär att en högre andel i elevkullen 2017 klarat godkänt i kurser som krävs för examen jämfört med elevkullen som slutförde gymnasieskolan 2014.

¹⁴ På högskoleförberedande program är dessa kurser: svenska eller svenska som andraspråk 1, 2 och 3; engelska 5 och 6 samt matematik 1b eller c. Utöver dessa kurser ska även gymnasiearbetet vara godkänt. På yrkesprogram är dessa kurser: svenska 1 eller svenska som andraspråk 1, engelska 5, matematik 1a samt kurser om 400 poäng i programgemensamma ämnen. Utöver dessa kurser ska även gymnasiearbetet vara godkänt.

På de högskoleförberedande programmen är det främst kursen svenska 3 som läses i läsåret som en större andel elever fått godkänt i över tid som förklarar varför fler elever fått examen.¹⁵ På yrkesprogrammen är det främst kursen matematik 1 som läses i läsåret 1 som en större andel elever fått godkänt i över tid som förklarar varför fler elever fått examen.¹⁶

Färre elever byter program

Andelen elever som byter från ett nationellt program¹⁷ till ett annat under sin studietid har minskat över tid. För eleverna som tog examen 2014 var det 10 procent av eleverna som hade gjort ett programbyte mellan årskurs 1 och årskurs 3. Motsvarande siffra för eleverna som tog examen år 2017 hade sjunkit till 8,2 procent. Programbyten innebär ofta att en elev behöver längre tid än tre år för att slutföra sina gymnasiestudier och få elever som byter från ett nationellt program till ett annat under studietiden tar examen inom tre år. Den minskande andelen elever som byter program är en del av förklaringen till att fler elever tar examen inom tre år.

¹⁵ År 2014 var det 3,4 procent av eleverna som slutfört ett högskoleförberedande program som hade underkänt i svenska 3. År 2017 hade andelen som fått underkänt i svenska 3 minskat till 2,9 procent. Andelarna baseras på Skolverkets genomströmningsstatistik. Beräkningen omfattar elever som var nybörjare på högskoleförberedande program och tre år senare slutfört gymnasieskolan med examen eller studiebevis med 2 500 betygssatta poäng.

¹⁶ År 2014 var det 5,4 procent av eleverna som slutfört ett yrkesprogram som hade underkänt i matematik 1. År 2017 hade andelen som fått underkänt i matematik minskat till 2,9 procent. Andelarna baseras på Skolverkets genomströmningsstatistik. Beräkningen omfattar elever som var nybörjare på yrkesprogram och tre år senare slutfört gymnasieskolan med examen eller studiebevis med 2 500 betygssatta poäng.

¹⁷ De programbyten som omfattas av beräkningen är programbyten som skett efter 15 oktober.

Examen på 3, 4 och 5 år – elever med startår 2012

Även om en majoritet av eleverna i en årskull tar examen inom tre så kan det finnas anledning att komplettera måttet ”examen inom tre år” med information hur många av eleverna i samma kull som behövde ett fjärde och ett femte år på sig för att nå examen. År 2017 är det fem år sedan andra elevkullen började nya gymnasieskolan år 2012. En uppföljning efter fem år visar på följande examensfrekvens:

Tabell 4. Nybörjare läsåret 2012/2013. Kumulativ andel av en elevkull som fått gymnasieexamen efter 3, 4 och 5 år

	Andel med examen efter 3 år 2015	Andel med examen efter 4 år 2016	Andel med examen efter 5 år 2017
Nationella program	73,7	78,9	79,6
Yrkesprogram	69,9	74,4	75,1
Högskoleförb. program	75,5	81,1	81,7
Introduktionsprogram	6,7	15,0	19,6

Av eleverna som började gymnasieskolan på nationella program¹⁸ år 2012 är det 73,7 procent som tagit examen på 3 år. Efter fyra år har ytterligare omkring 5 procent av eleverna, 79 procent, tagit examen. Efter fem år är det ytterligare en knapp procent som tagit examen, vilket gör att sammantaget 79,6 procent av eleverna i kullen tagit examen inom fem år.

På yrkesprogrammen är det 69,9 procent som tagit examen efter 3 år, 74,4 procent efter fyra och 75,1 efter fem år. På högskoleförberedande program är det 75,5 procent som tagit examen efter 3 år, 81,1 procent efter fyra år och 81,7 efter fem år. Även om yrkesprogrammen och de högskoleförberedande programmen har olika examensfrekvens efter tre år är mönstret för hur många elever som ”tillkommer” med examen efter fyra och fem år liknande. Efter fyra år har omkring fem procent fler elever tillkommit till dem som redan har examen och efter fem år tillkommer ytterligare en knapp procent. Uppföljningen av hur det går för en elevkull fem år efter startåret visar alltså att ytterligare omkring 5–6 procent av eleverna i en årskull tar examen utöver dem som klarat examen inom den förväntade tiden tre år. Omkring hälften av dessa elever som tillkommer med examen efter fyra och fem år är elever som bytt till ett annat nationellt program än startprogrammet.

Skolverkets uppföljningar visar att efter fem år har omkring hälften av eleverna som börjar på ett introduktionsprogram övergått till ett nationellt program och

¹⁸ Andelen gäller elever som började på nationella program år 2012 och inkluderar inte elever som började introduktionsprogrammen. Nationella program avser både yrkesprogram och högskoleförberedande program.

omkring 20 procent har också tagit examen efter fem år.¹⁹ Att en av fem elever som börjar på introduktionsprogram tagit examen fem år senare framgår också av tabellen ovan.

Grundläggande behörighet till universitet- och högskolestudier

Av de 80 690 elever som slutförde gymnasieskolan på ett nationellt program våren 2017 med examen eller studiebevis om minst 2 500 betygsatta poäng är det 72,6 procent av eleverna som har en grundläggande behörighet till studier på universitet och högskola.²⁰

Tabell 5. Andel elever som slutfört gymnasieskolan med grundläggande behörighet år 2014–2017. Andelen baseras på samtliga elever i elevkullen som slutfört ett nationellt program med examen eller studiebevis om 2 500 poäng.

	2014	2015	2016	2017
Andel med grundläggande behörighet	70,3	71,3	72,0	72,6

Det kan jämföras med år 2015 och år 2016, då 71,3 respektive 72 procent av eleverna fick en grundläggande behörighet. Andelen elever som går ut gymnasieskolan med grundläggande behörighet har alltså ökat, från 70,3 till 72,6 procent år 2014–2017. Andelen elever i sista årskullen som gick ut gamla gymnasieskolan våren 2013 med grundläggande behörighet var 87 procent.

En skillnad för eleverna som lämnar Gy 2011 jämfört med Lpf 94 är att reglerna för grundläggande behörighet till universitet- och högskolestudier har ändrats.²¹ Något förenklat går det att säga att kraven för att få grundläggande behörighet är lite högre för elever som lämnar Gy 2011 jämfört med Lpf 94. Elever i Gy 2011 som får examen från högskoleförberedande program får per automatik också grundläggande behörighet att söka universitet och högskola. Elever med examen från ett yrkesprogram kan inom ramen för yrkesprogrammen läsa de kurser som

¹⁹ Skolverket: Betyg och studieresultat i gymnasieskolan år 2016, PM, 2016-12-17, dnr 2016:01505.

²⁰ Beräkningen av andelen avgångna med grundläggande behörighet till universitet- och högskolestudier räknas ut utifrån samtliga elever som slutfört gymnasieskolan på ett nationellt program läsåret 2015/2016 med examen eller studiebevis om 2500 poäng.

²¹ För att uppnå grundläggande behörighet i Gy 2011 måste eleven förutom uppnådda krav för examen ha minst godkänt (betyget E) i kurserna matematik 1, engelska 5 och 6 samt svenska eller svenska som andraspråk 1, 2 och 3. I Lpf 94 krävdes från 2010 följande för att få grundläggande behörighet: slutbetyg som omfattade 2500 poäng varav 2250 poäng skulle vara lägst betyget godkänt. Eleven skulle också ha lägst betyget godkänt i kurserna matematik A, engelska A samt svenska eller svenska som andraspråk A och B. I Gy 2011 krävs alltså sex godkända kurser om sammanlagt 600 poäng i matematik, engelska och svenska. I Lpf 94 krävdes fyra kurser om 400 poäng i matematik, engelska och svenska. I Gy 2011 ska även yrkes eleverna ha minst godkänt (betyget E) i 400 programgemensamma ämnen. I Lpf 94 var andelen elever med slutbetyg som lämnade gymnasieskolan med grundläggande behörighet omkring 87 procent från 2010 till 2013.

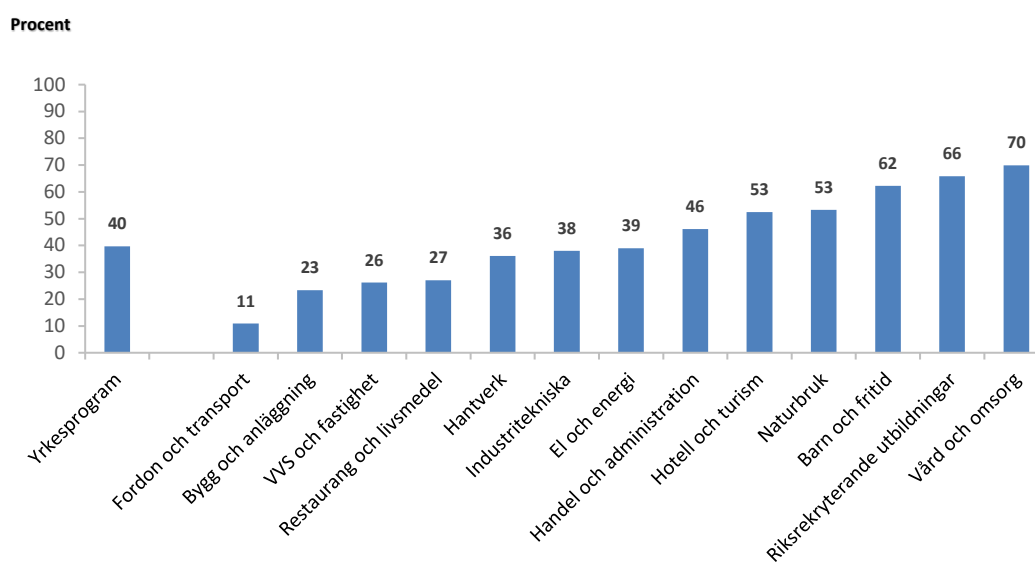
krävs för grundläggande behörighet²², men kurserna är inte obligatoriska som på de högskoleförberedande programmen.

Grundläggande behörighet på yrkesprogram

Som ovan nämnts är det möjligt för elever på yrkesprogram att läsa in grundläggande behörighet. Våren 2017 var det totalt 23 561 elever som gick ut med examen från ett yrkesprogram. Av dessa har 40 procent lämnat gymnasieskolan med en grundläggande behörighet. Det kan jämföras med år 2015 och år 2016 då 40,5 procent respektive 41 procent av eleverna yrkesexamen lämnade gymnasiet med en grundläggande behörighet. Åren 2014–2017 har andelen elever med yrkesexamen som har grundläggande behörighet varit förhållandevis konstant på en nivå av 40–41 procent.

Syftet med att visa på hur stor andel av elever med examen på respektive yrkesprogram som också har läst in grundläggande behörighet är inte att rangordna programmen från ”sämst till bäst” utan att visa på den stora variation som finns mellan yrkesprogram.

Diagram 1. Andel elever med yrkesexamen våren 2017 som har grundläggande behörighet till universitet och högskolestudier - redovisade per yrkesprogram



²² För att en elev med yrkesexamen om 2500 poäng ska få grundläggande universitet- och högskolebehörighet måste eleven läsa två kurser svenska eller svenska som andraspråk om 100 poäng vardera (svenska 2 och 3) samt en kurs i engelska om 100 poäng (engelska 6). Dessa kurser är obligatoriska för elever som läser på högskoleförberedande program.

Vård- och omsorgsprogrammet (70 procent) och barn- och fritidsprogrammet (62 procent) är yrkesprogram där förhållandevis många elever med examen läst in grundläggande behörighet. På de riksrekryterande utbildningarna som brukar räknas till yrkesprogrammen har 66 procent också slutfört gymnasieskolan med en grundläggande behörighet. Det yrkesprogram där minst andel av eleverna med examen läst in grundläggande behörighet är fordons- och transportprogrammet, där 11 procent av avgångseleverna var behöriga att söka vidare till universitet och högskola. Jämfört med år 2015 och år 2016 har det endast skett marginella förändringar på något av yrkesprogrammen gällande andelen elever med examen som läst in grundläggande behörighet.

Genomsnittlig betygspoäng

Våren 2017 slutförde 80 690²³ elever ett nationellt program med examen eller studiebevis om minst 2500 poäng. Den genomsnittliga betygspoängen för samtliga dessa elever var 14,2 poäng. Året före, våren 2016, var den genomsnittliga betygspoängen 14,1. Den genomsnittliga betygspoängen har ökat med 0,2 poäng åren 2014–2017.

Den genomsnittliga betygspoängen för sista kullen elever som slutförde gamla gymnasieskolan, Lpf 94, våren 2013 var 14,0. Elever i Gy 2011 blir betygssatta enligt en sexgradig betygsskala som sträcker sig från A till F där lägsta betyget för att bli godkänd på en kurs är E. Beräkningen av den genomsnittliga betygspoängen²⁴ för Gy 2011 är snarlik den för elever i Lpf 94, men fler betygsssteg har införts i Gy 2011, programstrukturen är ändrad och man ska därför vara försiktig med jämförelser.

²³ År 2017 fick 905 elever diplom från Internationell Baccalaureate, (IB). Dessa IB-elever ingår inte i elevantalet 80 690 som den genomsnittliga betygspoängen är beräknad på. IB har kurser och examensmål som skiljer sig från dem på nationella program.

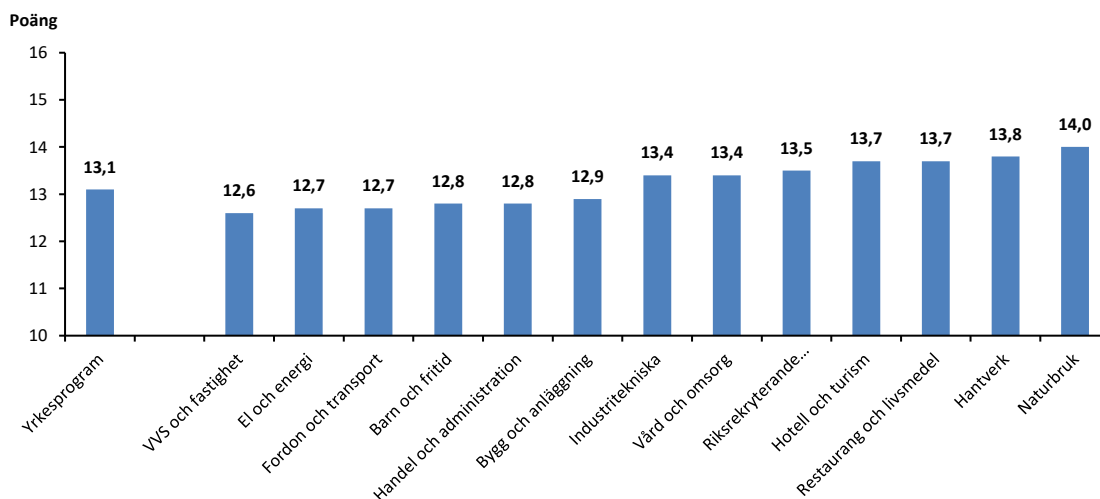
²⁴ Den genomsnittliga betygspoängen i GY 2011 beräknas följande sätt. För varje kurs multipliceras kurspoängen med betygspoängen (kurserna är viktade enligt följande: F=0, E=10, D=12,5 C=15, B=17,5 och A=20) varpå dessa produkter summeras. Denna summa divideras sedan med summan av kurspoängen. Kurser som markerats som utökade ingår inte i beräkningen. Inte heller gymnasiearbetet ingår i beräkningen eftersom denna kurs endast betygssätts med F eller E. Den genomsnittliga betygspoängen omfattar elever som läst en fullständig gymnasieutbildning om 2500 poäng och fått betyg i samtliga kurser, men gymnasiearbetet exkluderas. Elever som läst reducerat program ingår inte i beräkningen.

Den genomsnittliga betygspoängen i Lpf 94 (från 2010) beräknades på följande sätt. För varje kurs multiplicerades kurspoängen med betygspoängen (kurserna var viktade enligt följande: IG=0, G=10, VG=15 och MVG=20) varpå dessa produkter summerades. Denna summa dividerades sedan med summan av kurspoängen. Kurser som markerades som utökade ingick inte i beräkningen. Den genomsnittliga betygspoängen var beräknad på elever som läst en fullständig gymnasieutbildning om 2500 poäng och fått betyg i samtliga kurser. Även elever som läst reducerat program ingick i beräkningen.

Genomsnittlig betygspoäng: yrkesprogram

Den genomsnittliga betygspoängen²⁵ för samtliga 26 762 elever som slutförde yrkesprogram med examen eller studiebevis om minst 2500 poäng våren 2017 var 13,1. För yrkes eleverna som slutförde gymnasieskolan våren 2016 var den genomsnittliga betygspoängen 13,0 och för eleverna 2015 var poängen 12,9.

Diagram 2. Genomsnittlig betygspoäng på yrkesprogram redovisat för respektive program, våren 2017 (elever med examen samt studiebevis om minst 2500 poäng)



Elever som går naturbruksprogrammet har högst genomsnittlig betygspoäng (14,0) följt av elever på hantverksprogrammet (13,8). Lägst betyg har elever som läst vvs- och fastighetsprogrammet (12,6) samt fordons- och transportprogrammet (12,7) och el- och energiprogrammet (12,7).²⁶ Det finns inget yrkesprogram våren 2017 där eleverna har högre genomsnittlig betygspoäng än på något högskoleförberedande program.

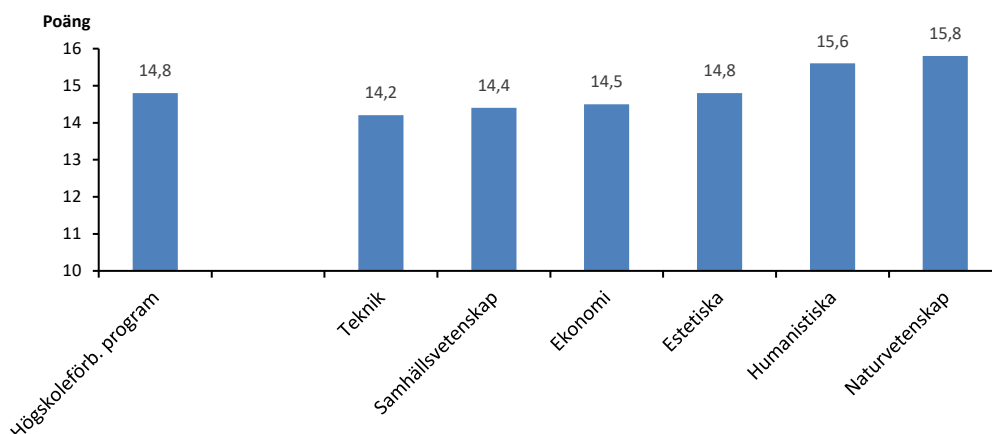
²⁵ I beräkningen av yrkesprogram ingår 255 elever som fick avgångsbetyg från riksrekryterande utbildningar (RX). Den genomsnittliga betygspoängen för dessa var 13,5.

²⁶ På el- och energiprogrammet slutförde störst antal elever, 3 961, gymnasieskolan våren 2017 med examen eller studiebevis med minst 2500 betygssatta poäng, följt av bygg- och anläggningsprogrammet med 3 543 elever och fordons- och transportprogrammet med 3 008 elever. Dessa tre yrkesprogram hade flest elever med yrkesexamen och studiebevis även år 2015 och 2016.

Genomsnittlig betygspoäng – högskoleförberedande program

Den genomsnittliga betygspoängen för samtliga elever som slutförde högskoleförberedande program med examen och studiebevis om minst 2500 poäng våren 2017 är 14,8. Det är en ökning med 0,2 poäng jämfört med 2016 då den genomsnittliga betygspoängen var 14,6. Jämför man med första kullen elever som gick ut Gy 2011 år 2014 har den genomsnittliga betygspoängen ökat med 0,3 poäng, från 14,5 till 14,8 poäng.

Diagram 3. Genomsnittlig betygspoäng för högskoleförberedande program för respektive program, våren 2017 (elever med examen samt studiebevis om minst 2500 poäng)



Eleverna på naturvetenskapsprogrammet har högst genomsnittlig betygspoäng (15,8). Även elever på humanistiska programmet (15,6) har en genomsnittlig betygspoäng över 15. Lägst genomsnittlig betygspoäng bland de högskoleförberedande programmen har eleverna på teknikprogrammet (14,2). Det program i gymnasieskolan där flest elever²⁷ slutförde gymnasieskolan 2017 – samhällsvetenskapsprogrammet – var den genomsnittliga betygspoängen 14,4. Mellan år 2014–2017 har det skett små förändringar i den genomsnittliga betygspoängen för de olika högskoleförberedande programmen. Noterbart är dock att den genomsnittliga betygspoängen under denna tidsperiod ökat för i princip samtliga program.

²⁷ På samhällsvetenskapsprogrammet slutförde 16 546 elever gymnasieskolan våren 2017 med examen eller studiebevis med minst 2500 betygssatta poäng, följt av naturvetenskapsprogrammet med 12 093 elever och ekonomiprogrammet med 11 007 elever.

Genomsnittlig betygspoäng – kön, föräldrars utbildningsnivå samt utländsk bakgrund.

Kvinnor har generellt bättre studieresultat än män. Våren 2017 var den genomsnittliga betygspoängen²⁸ för kvinnor som slutförde gymnasieskolan på nationella program 14,9 och för männen 13,6. Det skiljer 1,3 poäng mellan könen i genomsnittlig betygspoäng. Den genomsnittliga betygspoängen 2016 var 14,7 för kvinnor och 13,6 för män, en skillnad på 1,1 poäng. Skillnaden mellan kvinnor och mäns genomsnittliga betygspoäng har ökat sedan första kullen elever gick ut Gy 2011 år 2014. Intressant att notera är att skillnaderna mellan kvinnor och mäns genomsnittliga betygspoäng i förra betygsskalan var som minst kort efter det att betygssystemet införts, och därefter ökade till 1,4 poäng.²⁹ I Gy 2011 verkar alltså detta mönster med ökande skillnader i genomsnittlig betygspoäng mellan kvinnor och män upprepas.

Den genomsnittliga betygspoängen för elever som slutfört gymnasieskolan våren 2017 är högre bland elever med föräldrar som har hög utbildningsnivå. Högst genomsnittlig betygspoäng har elever med föräldrar med eftergymnasial utbildning, 14,8. Därefter följer elever med föräldrar med gymnasial utbildning (13,5) och lägst genomsnittlig betygspoäng (12,5) har elever med föräldrar med förgymnasial utbildning.

Elever med svensk bakgrund har högre genomsnittlig betygspoäng (14,4) än elever med utländsk bakgrund (13,3). Tittar man på både kön och utländsk bakgrund så har kvinnor med svensk bakgrund högst genomsnittlig betygspoäng (15,1) följt av kvinnor med utländsk bakgrund (13,9) och män med svensk bakgrund (13,8). Lägst poäng har män med utländsk bakgrund (12,7). Noterbart är att den genomsnittliga betygspoängen ökat något för samtliga grupper 2017 jämfört med 2016.

²⁸ Den genomsnittliga betygspoängen som återges för kön, utbildningsbakgrund samt utländsk bakgrund gäller för samtliga elever som slutfört gymnasieskolan med examen eller studiebevis om minst 2500 betygssatta poäng.

²⁹ Våren 2013 var den genomsnittliga betygspoängen 14,7 för kvinnor och 13,3 för männen, vilket innebar 1,4 poängs skillnad mellan könen. Läsåret 1996/97 var skillnaden 0,9 poäng och ökade succesivt till 1,4 poäng 2006 för att vara så fram till 2012/2013.

Omfattning på studierna: utökad och reducerad program

En elev kan läsa ett utökad program, och läser då fler kurser än vad som normalt ingår i gymnasiestudierna på ett nationellt program (2 500 poäng). Bland eleverna som slutfört gymnasieskolan våren 2017 med examen eller studiebevis om minst 2500 poäng, var det 31,5 procent som läst utökad program. Generellt kan man säga att det är vanligare att elever på yrkesprogram läst utökade program, 41 procent, jämfört med elever högskoleförberedande program, där 27 procent läst utökad program.

Störst andel elever som läst utökad program fanns på industritekniska programmet. På detta program slutförde 62 procent eleverna gymnasieskolan med utökad program våren 2017. Även på naturbruksprogrammet (57 procent) och el- och energi-programmet (44 procent) läste en stor andel av eleverna ett utökad program. Minst andel elever som avslutat gymnasieskolan med utökad program återfanns på samhällsvetenskapsprogrammet (20 procent) och ekonomiprogrammet (21 procent). Männerna läste utökad program i något högre utsträckning än kvinnorna, 34 respektive 29 procent slutförde gymnasieskolan med ett utökad program våren 2017. Elever med utländsk bakgrund läste oftare utökad program än elever med svensk bakgrund, 36 respektive 30 procent. Det är något fler elever med föräldrar med för-gymnasial utbildning (34 procent) som slutfört gymnasieskolan med utökad program än elever med föräldrar med eftergymnasial utbildning (32 procent) och elever med föräldrar med gymnasial utbildning (30 procent).

Sett över tid ökade andelen elever som läste utökad program kraftigt mellan läsåren 2009 och 2010. Det skedde i nära samband med att beräkningen av den genomsnittliga betygspoängen förändrades år 2010. I och med de nya reglerna räknades inte utökade kurser med i slutbetyget men de kunde däremot ge meritpoäng, vilket fick andelen elever som läste ett utökad program att stiga. Läsåret 2010 fick 43 procent av eleverna slutbetyg från ett utökad program, jämfört med 23 procent läsåret 2009.

Reducerat program

En elev som har studiesvårigheter kan beviljas ett reducerat gymnasieprogram, vilket innebär att eleven befrias från undervisning i ett eller flera ämnen. Eleven får därmed inte heller betyg i alla kurser som normalt ingår i utbildningen. Elever i Gy 2011 kan inte få examen eller grundläggande behörighet till universitet och högskolestudier om de läser reducerat program. Därför återfinns inte elever som läst reducerat program i gruppen av elever som slutfört ett nationellt program med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng. Sammanlagt var det 1 457 elever som gick ut våren 2017 med reducerade program.³⁰

³⁰ Våren 2016 var det 1 239 elever som lämnade gymnasieskolan med reducerat program. Våren 2015 var det 1 176 elever som lämnade gymnasieskolan med reducerat program och 1 129 elever våren 2014. Antalet elever som lämnat gymnasieskolan med reducerat program har varit förhållandevis konstant år 2014–2017 och kan variera något beroende på att elevkullarna skiljer sig något i antal under dessa år.

PM

22 (22)

De senaste tio åren har andelen elever som avslutat gymnasieskolan med ett reducerat program minskat kraftigt. Den stora minskningen av andelen elever som läst reducerat program sammanfaller inte med den första avgångskullen som avslutade den reformerade gymnasieskolan 2014 utan hänger samman med de förändrade behörighetsregler till universitet och högskola som infördes 2010. De nya reglerna innebar att elever som avslutade ett reducerat program på gymnasieskolan 2010 eller senare inte blev behöriga till högre studier.

Tabeller på Skolverkets webbplats

Vill du se de aktuella tabellerna där uppgifterna är hämtade så hittar du dem på Skolverkets webbplats under länken ”Statistik och utvärdering”. Där finns Sveriges officiella statistik om gymnasieskolan för läsåret 2016/2017 på riksnivå samt länkar till uppgifter på läns-, kommun-, skol- samt huvudmannanivå.